Deep Democracy

'Het gaat niet over de dictatuur van de meerderheid, maar over de wijsheid van de minderheid'. Dat is de essentie van Deep Democracy. Ruim twee jaar geleden vertelde een collega me erover. Precies die zin zette me in beweging, prikkelde de wereldverbeteraar in me. Ik las erover, spoedde me naar een eerste training waarin ik kennis maakte met de filosofie en methodiek van Deep Democracy en was na anderhalf uur helemaal verkocht: hier moest ik alles over leren, steengoed in worden en het onderwijs mee in. Een missie!

Begin januari schreef Bas Heijne een briljant artikel in NRC, met als titel 'Nederland, niet langer verbonden'. Hij vraagt zich af hoe het toch komt dat opvattingen zo snel radicaliseren, waarom heftige gevoelens van miskenning, verlies van eigenwaarde en bedreigde eigenheid al jarenlang de grondtonen vormen van de vaderlandse onvrede. Hij schrijft o.m.: 'Omdat de uitingen van de onvrede meestal zo uitzinnig, zo kleinzielig, of domweg racistisch zijn, gaan de reacties meestal daarover – wat is er in deze mensen gevaren? Maar vrijwel nooit wordt de vraag gesteld: waarom lopen de emoties zo waanzinnig hoog op? Waarom radicaliseren opvattingen zo snel?'

George Bush begon er al mee, met z'n oorlog tegen terrorisme. Je bevond je aan zijn zijde. Zo niet, dan was je de vijand.

In wat ten onrechte het vluchtelingendebat wordt genoemd - want van enig echt fatsoenlijk debat is nauwelijks sprake - gebruikt radicaal rechts de angst voor verlies aan eigenheid om mensen te mobiliseren. Frames als 'een tsunami aan vluchtelingen' appelleren hier sterk aan. Dat blijkt stukken beter te werken dan het in beweging proberen te krijgen van mensen vanuit een verlangen om medemensen die op de vlucht zijn voor oorlog, geweld en andere ontberingen samen de helpende hand toe te steken.

Waar angst niet openlijk wordt geuit, gehoord en erkend, zal deze het winnen van het verlangen, wint de vervreemding het van de verbondenheid.

Deep Democracy gaat over een wijze van menings- en besluitvorming waarin de wijsheid van de minderheid het besluit van de meerderheid verrijkt. Zo worden besluiten niet alleen veel beter en krachtiger, maar voelt iedereen zich oprecht gehoord. Precies dát creëert verbondenheid.

Een van de belangrijkste uitgangspunten bij Deep Democracy is dat niemand het monopolie op de waarheid heeft. Dat betekent: nieuwsgierig blijven naar je eigen redeneringen en die van anderen. Bereid zijn en blijven om jezelf te verrassen. Je realiseren dat anderen dingen zien die jij niet ziet. Graag afwijkende meningen willen horen. Kortom, zo ongeveer alles wat we in het vluchtelingendebat missen. Inclusie, zeg maar.

De Wulagi Independent Public School in Darwin, Noord-Australië, opgezet volgens de principes van Deep Democracy, laat zien dat zeer jonge kinderen makkelijk leren te zeggen wat ze te zeggen hebben, ook als dat gaat over hun angsten. En dat ze leren om open en aandachtig te luisteren naar anderen die daarover vertellen.

Pas als we onze angsten onder ogen durven zien, ze uitspreken én erin gehoord worden door anderen, kunnen we ons laten leiden door onze verlangens. Zo raken we (opnieuw) verbonden.

De hoop op een betere wereld heet onderwijs. Daar kunnen we het verschil maken.

Het artikel van Bas Heijne leest u via http://www.nrc.nl/handelsblad/2016/01/02/niet-langer-verbonden-1572248●

Frank Weijers is adviseur, coach, proceskundige en schrijver.